

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Quid est illud Apostolus, circa raptum suum sciuit, & quid nesciuit

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

dam sanctis, nondum ita defunctis, vt sepelienda cadauera remaneret etiam istam excellentiam reuelationis fuisse concessam, vt s. Deum per esentiam videret. ergo anima potest Deum uidere ad huc corpori vnita, vt forma.

RESPON. Dicendum, quod ad visionem diuine essentia, qua est actus perfectissimus intellectus requiritur abstractio ab illis, qua vehementia intellectui actus nata sunt impedire, & per eam impediuntur. hoc autem in quibusdam contingit p se, in quibusdam per accidens: per se quidem impediunt se inuicem intellectiua & sensitua operationes; tum per hoc quod in vtriusque operationibus oportet intentionem esse; tum etiam, quia in intellectus quodammodo sensibilibus operationibus admiscetur, cum a phantasmatibus accipiat, & ita ex sensibilibus operationibus quodammodo, intellectus puritas inquinatur, vt prius dictu est: sed ad hoc quod anima corpori vnitur, vt forma non requirit aliqua inuicem, hac vnio non dependeat ex voluntate animae; sed magis ex natura. Similiter ex tali unione puritas intellectus dicitur non inquinatur. Anima enim non vnitur, corpori, ut forma mediantibus suis potentis: sed per essentiam suam, cum nihil sit medium inter materiam & formam, ut probatur in 8. Met. Nec tñ essentia animae, ita corpori vnitur, quod totaliter corporis conditione sequatur, sicut alie forme materiales, que sunt omnino in materia quasi submersae, in tantum quod nulla virtus aut actio ex eis prodire potest nisi materialis. Ab essentia vero anime non solum procedunt quadam vires, seu potentiae que sunt quodammodo corporales, upote reorum organorum actus existentes. s. vires sensitua & uegetatiue: sed vires intellectiua, que sunt penitus immateriales, nullius corporis aut partis corporis actus existētes, ut probatur 3. de Anima. vnde patet quod vires intellectiua non procedunt ex essentia animae ex illa parte, qua est corpori unita: sed magis secundum hoc quod remanet a corpore libera, utpote ei nō totaliter subiugata & sic vnio anime ad corpus non pertingit usque ad operationem intellectus, ut possit eius puritate impedire. unde per se loquendo ad operationem intellectus quantumcumque intenditur, non requiritur abstractio ab illa unione; qua anima corpori vnitur, vt forma. Similiter nec requiritur abstractio ab operationibus anime uegetabilis. Operationes. n. huius partis anime sunt quasi naturales; & qd patet ex hoc quod complentur uirtute qualitatiu actiuarū & passiuarum. s. calidi & frigidi, humidi & siccī. Vnde nec rationi, siue voluntati obediunt, ut patet in 1. Eth. & sic patet quod ad huiusmodi actio nes non requiritur intentio; & ita per earum actus non oportet intentionē auerti ab operatiua. Similiter nec operatio intellectiua aliquo modo huiusmodi operationibus admiscetur, cum neq; ab eis accipiat, pp hoc quod nō sunt cognoscitiua, neque in se aliquo corporeo utat intellectus, qd oportet per operationes anime uegetabilis sustineri, sicut accidit de organis potentiarum sensituarum & sic puritati intellectus nihil iudicat per operationes anime uegetabilis. Vñ patet, quod per se loquedo operatio uegetabilis, & operatio anime intellectiua non se impediunt. Per accidens tñ p̄t ex altera alteri impediuntū puenire, in q̄tum. s. intellectus accipit a phantasmatibus q̄ sunt in organis corporalibus. que oportet p̄ actū uegetabilis anime nutrire & cōseruari: & sic p̄ actus nutritiua potentia eorū dispō uariat,

A & per consequens operō potentia sensitua, qua intellectus accipit, & ita per accidens ipsius intellectus operatio impeditur, sicut patet in somno, & post cibum. & e conuerso per hunc modum operatio intellectus impedit operationem anime uegetabilis, in quantum ad operationem intellectus requiritur operatio imaginatiue virtutis, ad cuius uehementiam oportet caloris & spirituum cōcursum fieri, & sic impeditur actus uirtutis nutritiue per uehementiam contemplationis: sed hoc non hēt locum in illa cōtemplatione, qua Dei essentia vñ, cum talis contemplatio imaginatiue operatione non egeat. & sic patet qd ad videndū Deum per esentiam nullo modo requiritur abstractio ab actibus anime uegetabilis, nec aliqua eorum debilitatio: sed solū ab actibus sensituarum potentiarū.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod quantumvis potentia anime uegetabilis sint magis materiales, quam potentia anime sensitua: tamen cum hoc sunt magis ab intellectu remotas, & sic minus possunt impedire uehementiam intellectus, vel impediri ab ea.

AD II. Dicendum, quod viuere dicitur dupliciter. Vno modo, ipsum esse viuens, quod relinquitur ex hoc, quod anima unitur corpori, ut forma. Alio modo, ponitur viuere pro operatione uitae: & sic distinguit philosopho. in 2. de Anima uiuere per intelligere & sentire, & alias anime operationes. & similiter cum mors sit priuatio uitae, oportet, quod similiter distinguatur, ita quod quādoq; designet priuationem illius vnionis, qua anima corpori vnitur, vt forma, aliquando vero priuationē operum uite. Vnde August. super Gen. ad literam ab hac uita, inquit, quisque quodammodo moritur: siue omnino exiens de corpore: siue auersus & alienatus a carnalibus sensibus. & sic accipitur mori in golosis inductis: quod patet ex hoc quod subiungitur in glo. Grego. Qui sapiētiam, inquit, qui Deus est, uidet hanc uita, suū dicitur moritur, ne eius amore teneatur. & per hoc patet solutio ad tertium.

AD III. Dicendum, quod ex hoc ipso, quod illa vnio qua anima unitur, ut forma est fortior, sequitur quod ab ea minus possit fieri abstractio.

AD V. Dicendum, quod ratio illa recte concluderet si essentia anime, ita corpori uniretur, quod esset omnino corpori subiugata, quod falsum esse iam diximus.

AD VI. Dicendū, qd similitudo corporalis, qua requiritur ad operationē imaginatiue & sensitua: licet sit immaterialior quam ipsum corpus: tamen est uicinius se habens ad operationem intellectus: & ita magis eam impedire potest, vt dictum est.

AD VII. Dicendū, qd uerbum apostoli intelligendum est fm quod dicimur esse in corpore, nō solum ex hoc quod anima corpori unitur ut forma: sed etiā ex hoc, quod corporeis sensibus utimur.

ARTICVLVS V.

Quidam in raptu Paulus sciuerit, vel nesciuerit.

QVINTO quæritur, quid est illud, quod Apost. circa raptum suum sciuit & quid nesciuit. & uidetur quod sciuerit, an anima eius esset in corpore. Ipse n. melius hoc sciuit, quam aliquis sequentium: sed cōmuniter a multis determinatur quod anima Pauli in isto raptu corpori eius uniebāt, ut Quæst. dist. Tho. CCC 2 forma.

Com. 13. c. 2. li. 23. c. 37. circa finem illius co. 3.

2. 2. q. 175. art. 6.

forma. ergo multo fortius Paulus hoc sciuit.

¶ 2. Præ. Paulus in illo raptu sciuit quid uiderit & qua uisione uiderit, quod patet ex hoc quod dicit scio hominem &c. sciuit ergo quid esset illud cælum, utrum res corporalis uel spiritualis, & an illud spiritualiter uel corporaliter uiderit: sed ad hoc sequitur eum sciuisse, utrum in corpore an extra uiderit: quia corporalis uisio non potest fieri nisi per corpus. Intellectualis uero semper fit sine corpore, ergo ipse sciuit, an esset in corpore an non.

¶ 3. Præ. Sicut ipsemet dicit, ipse sciuit hominem raptum usque ad tertium cælum: sed homo nominat coniunctum ex anima & corpore. ergo sciuit animam corpori esse coniunctam.

¶ 4. Præ. Ipse sciuit se esse raptum, ut ex uerbis suis patet: sed mortui non dicunt rapti, ergo sciuit se non esse mortuum, & ita sciuit animam esse corpori coniunctam.

¶ 5. Præ. Ipse uidit Deum in raptu illa uisione, qua sancti in patria uident Deum, ut dicit Aug. 9. sup. Gene. ad literam, & in epistola de uidentio Dei: sed sanctorum anima quæ sunt in patria, sciunt, an sint in corpore, uel extra corpus. ergo & Apostolus hoc sciuit.

¶ 6. Præ. Greg. dicit quid est quod non uideat qui uidentem omnia uidet, quod præcipue pertinere uidetur de his, quæ ad ipsos uidentes pertinent: sed hoc maxime pertinet ad animam, utrum sit corpori coniuncta uel non. ergo &c.

SED CONTRA est, quod dicit 1. Cor. 12. scio hominem &c. usque nescio Deus scit. ergo nesciuit utrum esset in corpore, uel extra corpus.

RESPON. Dicendum, quod circa hoc est multiplex opinio. Quidam enim intellexerunt, quod Apostolus diceret se nescire non quidem, an anima esset corpori coniuncta in illo raptu, an non: sed an esset raptus secundum animam & corpus simul, ut corporaliter portaretur in cælum, sicut Abachuc portatus legitur, Dan. ult. an secundum animam tantum, id est in uisionibus Dei sicut dicitur Ezech. 4. in uisionibus Dei adduxit me in terram Israel. & hunc intellectum cuiusdam Iudæi exprimit Hiero.

in prologo super Dani. ubi dicit, denique & apostolum nostrum non fuisse ausum affirmare se raptum in corpore: sed dixisse, siue in corpore &c. Hunc autem intellectum Aug. reprobatur. 12. super Gen. ad literam. Constat enim ex uerbis Apostoli, quod ipse sciuit se esse raptum usque in tertium cælum. Constat ergo illud cælum, in quo raptus est, esse uere cælum, non aliquam cæli similitudinem. Si enim hoc uolisset intelligere cum dixit se raptum in cælum, id est ad uidendum imaginariæ similitudinem cæli, eodem modo poterat affirmare se raptum esse in corpore, id est in similitudine corporis huius, & sic non fuisset necessarium discernere quod sciret & nesciret: quia utrumque aequaliter sciret: & se esse in cælo, & se raptum esse in corpore, id est in similitudine, sicut accidit in somnijs. Sciuit ergo pro certo, quod illud, in quo raptus fuit, uere erat cælum. ergo sciuit an esset corpus uel res incorporea. Si enim erat corpus, in eum rapiebatur corporaliter: si uero erat res incorporea, in eam corporaliter rapti non poterat.

Restat ergo quod Apostolus non dubitauit, an raptus ille esset corporalis, uel spiritualis tantum: sed sciuit solo intellectu se in illud cælum esse raptum: dubitauit autem an in ipso raptu anima eius esset in corpore, an non. & hoc quidam alij concedunt: sed dicunt, quod quamuis in illo raptu Apostolus hoc nesciuerit, sciuit tamen illud postea coniiciens ex ipsa uisione, quæ prius habuerat. In illo enim raptu tota mens eius in diuina cõferebatur, nec hoc percipiebat, an anima

esset in corpore, an non: sed hoc etiam expressè contrariatur uerbis apostoli. Sicut enim distinguit quod sciuerit & quod nesciuerit, ita distinguit præteritum, quasi præteritum narrat raptum hominem ante annos quatuordecim: sed quasi præteritum constituit se scire aliquid & aliquid nescire. ergo post annos quatuordecim ab illo raptu adhuc nesciebat, an in corpore, an extra corpus fuerit, quando raptus fuit. & ideo alij dicunt, quod nec raptus sciuit, nec post an anima esset in corpore, secundum aliquem modum, & non simpliciter. Dicit enim quod sciuit, & tunc & postea quod anima uidebatur corpori, ut forma: sed nesciuit, utrum hoc modo corpori uideretur, ut eius anima aliquid a sensibus acciperet: uel secundum alios, utrum uires nutritiue essent in suis actibus, secundum quas anima corpori ad ministrat: sed hoc et non ut consonum uerbis Apostoli quod dicebat se nescire, an in corpore fuerit, an extra corpus simpliciter. & præterea hoc non multum ad rem pertinere uidebitur, ut diceret se nescire, utrum tali uel tali modo in corpore fuerit, ex quo anima omnino a corpore separata non erat. & ideo dicendum, quod simpliciter nesciuit, an anima esset corpori coniuncta uel non. & hoc est quod Augustinus 12. sup. Gen. ad literam post longam inquisitionem concludit dicens. Respondeo ergo fortasse, ut hoc ipsum eum intelligamus ignorasse, utrum quando in tertium cælum raptus esset, in corpore fuerit, quomodo anima in corpore, cum corpus uiuere dicit, siue uigilans, siue dormiens, siue in extasi a sensibus corporis alienata, an omnino de corpore exiret, ut mortui corpus iaceret, donec peracta illa demonstratione membrorum mortuis anima redderetur, & non quasi dormiens euigilaret, aut extasi alienatus rediret in sensus: sed mortuus omnino reuiuisceret.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut dicit Augustinus 12. super Gen. ad literam, utrum in corpore, an extra corpus dubitat Apostolus. Unde illo dubitante quis uel certus esse audeat. Unde Augustinus hoc indeterminate reliquit. Quod autem postea res aliquid de hoc dederunt, magis loquuntur ex probabilitate, quam ex certitudine. Ex quo asseritur potuit, quod anima illa adhuc unita remanens hoc modo raperet: sicut se raptum dicit Apostolus, ut ex dictis patet, probabilius est quod unita remaneret. Ad u. dicendum, quod rilla procedit contra intellectum uerborum Apostoli primo positum, quo intelligit ipsi dubitare non de cõdõne raptus: utrum anima corpori fuerit unita: sed de modo raptus: utrum raptus fuerit corporaliter, uel spiritualiter. Ad iii. dicendum, quod per synecdochiam quæque pars hominis homo nominatur, & præcipue anima quæ est hominis eminentior pars. Quæ uis etiam possit intelligi, eum quem raptum dicit, non tantum fuisse hominem, quando raptus fuit: sed post annos quatuordecim, quando hoc dicebat, scio hominem in Christo: non autem dicit hominem raptum usque ad tertium cælum.

AD ii. dicendum, quod dato quod inuenitur in illo statu anima apostoli a corpore separata, illius separatio non fuit per aliquem naturalem modum: sed per uirtutem diuinam ipsam animam a corpore abstractam, non ad hoc quod simpliciter separata remaneret, sed ad tempus. & pro tanto raptus dici potuit, & si non ois mors raptus dici potuit.

AD v. dicendum, quod sicut dicit Augustinus 12. super Genesim ad literam apostolo arrepto a carnalibus sensibus in tertium cælum & paradysum, hoc ipsum

corde

12. super ge. ut. ca. 28. 10. 4.

4. dialo. ca. 33. in fin. & Lib. 12. mor. cap. 13. & 1. moral. ca. 3.

Declinando ad fin. illius incipit Daniel Propheria 10. 4. ca. 3. in prin. et. 10. 3.

certe defuit ad plenam perfectamque cognitionem rerum quæ in angelis est, quod siue in corpore, si extra corpus esset, nesciebat. hoc itaque non deerit cum receptis corporibus in resurrectione mortuorum corruptibile hoc induet incorruptionem: & sic patet quod licet eius uisio, quantum ad aliquid, fuerit similis uisioni beatorum, tamen quantum ad aliquid fuit imperfectior.

Ad vi. Dicendum, quod Paulus non fuit raptus ad videndum Deum, ut esset beatus simpliciter: sed ut testis esset beatitudinis sanctorum, & diuinorum mysteriorum, quæ ei reuelata sunt. Vñ illa tñ uidit in uisione uerbi, propter quæ cognoscenda rapiebatur: non autem omnia sicut erit in beatis precipue post resurrectionem. Tunc enim, ut Aug. B. promissis uerbis subiugit, omnia erant euidentia sine ulla fallitate, & sine ulla ignorantia.

QVÆS. TIO XIII.

De fide.

In duodecim articulos diuisa.

- ¶ Primo, quæritur quid sit credere.
- ¶ Secundo, Quid sit fides.
- ¶ Tertio, Vtrum fides sit uirtus.
- ¶ Quarto, In quo sit fides sicut in subiecto.
- ¶ Quinto, Vtrum forma fidei sit caritas.
- ¶ Sexto, Vtrum fides informis sit uirtus.
- ¶ Septimo, Vtrum sit idē habitus fidei informis, & formati.
- ¶ Octauo, Vtrum proprium obiectum fidei siue caritas prima.
- ¶ Nono, Vtrum fides possit esse de rebus scitis.
- ¶ Decimo, vtrum homini sit necessarium habere fidem.
- ¶ Undecimo, vtrū necessariū sit explicite credere.
- ¶ Duodecimo, vtrum sit una fides modernorum & antiquorum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quidnam sit credere.

VAESTIO est de fide, & primo quærit, quid sit credere. dicitur autem ab Aug. in li. de prædestinatione sanctorum, & hñ in gl. 2. Cor. 3. super illud, Non quod suffi-

cienties simus cogitare &c. quod credere est cum assensione cogitare. Videtur autem quod inconuenienter. Sciens enim a credente distinguitur, ut patet per Aug. in lib. de uidendo Deum: sed sciens in quantum scit cogitat aliquid & assentit, ergo in conueniēter describitur credere, cū dicitur, quod credere est cum assensione cogitare.

¶ 2 Præ. Cogitatio quandam inquisitionem importat, dicitur enim cogitare quasi coagitare, i. discurre, & conferre unum cum altero: sed inquisitio remouetur a fidei ratione, quia ut dicit Dam. fides est non inquisitus consensus. ergo male dicit, quod credere sit cum assensione.

¶ 3 Præ. Credere est actus intellectus: sed assensio uidetur ad affectum pertinere, dicimur enim assensu in aliquid consentire. ergo assensio ad credere non pertinet.

¶ 4 Præ. Nullus cogitare dicitur, nisi quādo actualiter aliquid considerat, ut patet per Au. 14. de Tri. sed qui non actualiter cogitat aliquid dicitur credere, sicut fidelis dormiens. ergo credere non est cogitare.

¶ 5 Præ. Simplex lumen simplicis cognitionis præ-

cipium est: sed fides est quoddam simplex lumē, ut patet per Dion. 7. c. de diuinis nom. ergo credere quod est ex fide, est simplex cognitio, & sic nō est cogitare, quod dicit cognitionem collatiuam.

¶ 6 Præ. Fides, ut dicitur communiter, prima ueritati propter se ipsam assentit: sed qui assentit alicui conferendo non assentit ei propter se ipsam, sed propter aliud ad quod confert. ergo in credendo non est aliqua collatio & ita nec cogitatio.

¶ 7 Præ. fides dicitur certior omni scientia & omni cognitione: sed principia propter sui certitudinem sine cogitatione, uel collatione cognoscuntur. ergo & credere sine cogitatione est.

¶ 8 Præ. Virtus spiritalis est efficacior corporali, ergo & lux spiritalis est potentior, quā lux corporalis: sed lux corporalis exterior perficit oculū ad hoc, quod statim cognoscat uisibilia corporalia, ad quod non sufficiebat lux innata. ergo lux spiritalis diuinitus adueniens perficiet intellectū ad cognoscendum ea, ad quæ etiam non sufficit rō naturalis sine aliqua cogitatione & collatione, & sic credere sine cogitare est.

¶ 9 Præ. Cogitatio uel potentia a philosophis ponit in parte sensitua: sed credere non est nisi mentis, ut Aug. dicit. ergo credere non est cogitare.

RESPON. Dicendum, quod Aug. sufficienter describit credere, cum per huiusmodi definitionem eius esse demonstratur, & distinctio ab omnibus aliis actibus intellectus, quod sic patet. Intellectus enim nostri secundum philosophum in li. de anima duplex est operatio. una qua format simplices rerum quidditates, ut quid est hō, uel quid est animal. In qua quidem operatione non inuenitur uerum per se, nec falsum, sicut nec in uocibus incomplexis. Alia operatio intellectus est, secundū quam componit, & diuidit affirmando & negando, & in hac iam inuenitur uerum, & falsum, sicut & in uoce complexa, q̄ est eius signum: non autem inuenit credere in prima operatione, sed in secūda: credimus. n. uera & discredimus falsa. Vñ ē: & apud Arabes prima operatio intellectus uocatur imaginatio, secūda aut uocat fides, ut patet ex uerbis Com. in 3. de Anima. Intellectus aut possibilis, cū quantum sit de se sit in potentia respectu omnium intelligibilium formarum, sicut & materia prima respectu omnium sensibilium formarum, est etiam quantum est de se non magis determinatus ad hoc, qd̄ adheret compositioni, quam diuisioni, uel e-conuerio: oē autem, quod est determinatum ad duo, non determinatur ad unum eorum nisi p̄ aliquid mouens ipsum. Intellectus autem possibilis non mouetur nisi a duob. sc. a proprio obiecto, qd̄ est forma intelligibilis, s. quod quid est, ut dicitur in 3. de Anima & a uoluntate, quæ mouet oēs alias uires, ut dicit Anselm. Sic igitur intellectus noster possibilis respectu partium contradictionis se habet diuersimode. Quandoque enim non inclinatur magis ad unum, quam ad aliud, uel propter defectum mouentium, sicut in illis problematibus, de quibus rationes non habemus, uel propter apparentem æqualitatem eorum, quæ mouent ad utramque partem, & ista est dubitantis dispositio, qui fluctuat inter duas partes contradictionis. Quandoque uero intellectus inclinatur magis ad unum, quam ad alterum: sed tamē illud inclinans non sufficienter mouet intellectum ad hoc, quod determinet ipsum in unam partium totaliter. Vnde accipit quidem unam partem: tñ se per dubitat de opposita, & hæc est dispositio opinantis, Quæst. dif. S. Tho. CCC 3 qui

Post mediū illas.

li. de præ. sanct. cap. 2.

3. de anima co. 21. & 22. tom. 2.

Com. 21.

Co. 16. to. 2. In lib. de similitudinibus cap. 2.